

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Jesu Siculi
Caltasinettensis, In ... Universitate Messanensi Theologiæ
Primarii Professoris, Tractatus Quinque In Quinque
Ecclesiæ Præcepta**

Tamburini, Tommaso

Dilingæ, 1697

Caput X. Qua Corporali dispositione Communicandum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40032

CAPUT X.
QUA
Corporali dispositione Com-
municandum ?

Menstrua an impediunt Com-
munionem ?

1. **I**Nquires primò, an mulieri fluxum sanguinis, vel menstruum patienti, aut statim post partum, liceat communicare ?

2. Respondeo licere, quia in his passionibus, nec ullum reperitur peccatum, nec irreverentia ; & quamvis Suarez de *Evcharist. disp. 68. sect. 2.* putet, tunc communicare, venialem esse culpam, quia est aliqua tunc indecentia ; unde antiquitus fuit prohibita communio intra aliquod dierum spatium fœminæ post partum ; item post matrimonium, ejusque consummationem ; item dum erat in menstruis ; tamen nos id non putamus ; tum quia nulla tunc indecentia moralis reperitur, sed solum physica, quæ in re nostra non attenditur ; tum quia antiqua prædicta prohibitio jam usu contraria abrogata nunc est. Ita Deldadillo de *Evcharist. cap. 3. num. 83.* citans Leandrum, & alios.

An lota facie, & manibus
Communicandum ?

3. **I**Nquires secundò, an culpa sit, non lotis manibus, & facie, communicare.

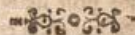
4. Respondeo nequaquam culpam esse ; quia, quamvis Sacerdos, qui,

celebrando ; tangere sacram Hostiam immediatè debet, manus debeat lavare ; non tamen laicus, qui alienis manibus communicat tantum ; unde merito nullum de hoc præceptum adesse, cum nulla hinc irreverentia timeatur.

5. Dices : At Granadus, quem citat, & approbat Leander *tractat. 7. disp. 6. quest. 3.* sic habet : *Non lotis manibus celebrare, aut non abluta facie ad Evcharistiam accedere, viri docti dicunt esse peccatum veniale, si advertere fiat, quia est contra reverentiam tanto Sacramento debitam ; unde S. Augustinus serm. 244. Erubescimus, inquit, ac timeamus, Evcharistiam manibus sordidis tangere ;* Hæc ille.

6. Verum optarem, doctos hos viros, quæstiones duas non immiscuisse, fateor enim, esse irreverentiam tangere Evcharistiam manibus sordidis, de quo tactu loquitur S. August. at facie non abluta, & non abluta à laico manibus ad Evcharistiam accedere, irreverentiam sapere, nequaquam fateor.

7. Nota insuper, illud (abluta manibus) quod præcipitur in rubricis, initio Missalis positum, intimari Sacerdotibus, non laicis : & tamen addo, si Sacerdos manus habeat mundas, nulla culpa peccaturum, si absque ablutione manuum celebret ; rubrica enim solum manuum munditiam requirit, non verò materialem lotionem ; quòd si plus requirere contendas, consilium erit, ac mera directio, sed nil præterea.

Ornatus corporis, ejus, qui communicat.

8. **I**nquires tertio, an cum aliquo vestitum ornatum sit communicandum?

9. Respondeo: Ut omittam necessitatem, quæ Sacerdotes obstringit ad vestiendas sacras vestes, sub quibus celebrent, de hac enim re agitur in tractatu de Missa, tribus dictis huic inquisitioni faciam satis.

10. Dico primò: Ad communicandum, non requiri ullum genus vestitum: mundities tamen, & honestas ea decet, quam quisque pro suo statu servare cum modestia, & sine vanitate debet.

11. Sacerdos autem cum extra Missam laicè communicat, induatur stola juxta *Eccl. dist. 23.* ubi id mandatur, sed certè sine obligatione peccati, quia illa extra Missam carere, res gravis non est: & ex alia parte dictum Cap. quoad hanc dispositionem usu abrogatum est. Ita Azor. *pr. p. libr. 10. c. 28. q. 12.*

12. Dico secundò: esse decentissimum, accedere ad factam mentam sine ornatu armorum, e. g. gladij, seu ensis: unde apud nos meritò ex communi consuetudine deponitur ensis in communicandi actu. Ajo nihilominus, cum illis accedere, ex se nullum esse peccatum, præcise scandalo, quod certè in nostris regionibus cultis esse non solet.

13. Et quidem Equitibus militibus S. Joannis, S. Jacobi, Alcantaræ, &c. Diana *p. 3. tract. 2. resol. 30.* sequens

Joannem Sanchez ait, esse decens, cum armis ad latus accinctis ad communionem accedere, quia hæc sunt propria eorum ordinum insignia, ad fidem contra infideles propugnandam. Sed certè tantam licentiam admitterem solum, quando cum proprio Ordinis habitu publicè, ut tales communicarent, & consuetudo ferret, tunc armis instructos ad altare accedere; non verò quando, ut privati, juxta morem aliorum nobilium. Et re ipsa apud nos etiam hi Equites, quamvis nobilissimi, enses deponunt, dum communicant, ut etiam dum Sacerdoti conferuntur.

14. Dico tertio: tametsi scæminæ modestias sacram Hostiam sumerent, si nullo purpurisso, nullisve sumptuosis vestibus conspicuz, sed modesto, quantum eorum status requirit, ornatu; tamen si ejusmodi ornamenta absque ullo sine pravo, sed more patriæ, vel propter suorum virorum oculos adhibeant, eas ex hoc capite peccati condemnare non debeo: quia nullum contra id urget præceptum, nec ulla Christi Domini irreverentia.

Jejunè naturaliter communicandum?

16. **I**nquires quarto: cur in hoc ipso titulo hujus questionis dictum est (naturaliter?)

Respondeo ad differentiam jejuniij Ecclesiastici: hoc enim est abstinentia ab aliquibus cibis, illud ab omnibus, pro illo die scilicet, quo comunicandum, hoc est, à media nocte usque ad peractam communionem, idque etiam à quacumque minima cibi, vel potus

Hh 2

quan-

quantitate: quod ita certum est, esse sub mortali obligatione, ut Valquez *disp. 211. capit. 3. num. 27.* affirmet, sententiam Goffredi, & Joannis Parisiensis, dicentium, ad communionem sufficere jejunium Ecclesiasticum, esse errorem in fide.

16. Signatè dixi (à quacumque minima quantitate) nam opinio Pasqualigi *dec. 335.* apud Dian. *p. 6. tr. 8. resol. 8.* putantis, non esse improbabile, committi dumtaxat peccatum veniale, ab eo, qui non jejunus ex parva quantitate cibi, vel potus communiatur, quia tunc (inquit) exulat à mortali parvitas materiæ: opinio, inquam, hæc falsa omninò est; siquidem sumere Eucharistiam quomodocumque non jejunum, est ex se gravis irreverentia Christo, & prohibitum ex Apostolica traditione, quæ habetur ab ipso Ecclesiæ initio. Lege Leandr. *tract. 7. disp. 5. sect. 3.* aliosque ab ipso citatos ex de Lugo *disp. 15. de Eucharist. num. 22. & 23.* qui ex Concilio Toletano affirmat, modicissimum cibum, etiam modicum granum anisi, rumpere jejunium, quod requiritur ante communionem.

*Jejunium naturale quinam
cibus, vel potus violet vel
non violet?*

17. **I**nquites quintò majorem explanationem hujusmodi naturalis jejuniij.

Respondeo. Hoc jejunium est, ut modò innuebamus, totalis carentia cibi, & potus suscepti in stomachum, vel in via ad illum; per quam scilicet ca-

rentiam communicaturus nihil sumat per modum cibi, vel potus à media nocte usque ad communionem.

18. Dices: at hoc est, quod inquiri, in quoniam consistit hoc (per modum cibi?)

Respondeo. Consistit in eo, quod per actionem vitalem nihil cibi, vel potus in ore ab extrinseco sumpti in stomachum demittatur; quod est, nihil prorsus edere, & bibere eo modo, quo homines solent. Ita S. Thomas relatus, & exceptus a Suario *de Eucharist. disp. 88. sect. 4.* aliisque communiter.

19. Dices iterum: equidnam intelligitur nomine cibi, ve potus?

Respondeo cum de Lugo *de Eucharist. disput. 15. sect. 2.* aliisque apud Dian. *p. 5. tract. 6. resol. 1.* intelligi illud solùm, & omne quod à stomacho alterari, & in substantiam hominis converti; seu, ut medici loquuntur, digeri, vel ad digestionem pertinere potest.

20. Hinc primò, jejunium hoc non violas, si glutias ungues abrosos, capillos, lignum durum (durum, dico, quod à stomachi vi alterari nequit) plumbum, argentum, aurum, gemmasque integras, nucem pineam, avellanamque item, integras, (integra dico, quæ scilicet non sunt, nec comestibilia, nec potabilia) vitrum, ossicula dura fructuum, lapillos, filum ex serico, velex lana; hæc enim, & similia, cum non digerantur, cibi nequaquam sunt, quidquid dicat Joann. Sanchez *disp. 4. num. 23.* de nucem pineam, & avellanam, qui putat, hoc esse per se cibum humanum, & solùm per accidens ratione corticis non digeri; quid.

quidquid, inquam, dicat; nam, ut integre sunt, non digeruntur: ergo, ut sic, non sunt cibi.

21. Addit his non violentibus jejunium Decastillo *disp. 9. num. 278.* terram, à prægnantibus manducari solitam: adduntque aliqui cretam; verum non assentior; cum enim creta, & terra purum elementum non sint, sed mixtum varijs, digeruntur, & licet male, nutriunt tamen.

22. Summa Dianæ *Verb. Communio* affirmat, ceram non esse cibum, citatq; pro se Cardialem de Lugo: sed neque ego assentior, nec certè assentitur ipsemer de Lugo, qui loco citato à Summa Dianæ, hoc est, *disputat. 15. de Eutharis. num. 29.* de creta loquitur, non de cera, dicitque, cretam non esse cibum, quam nihilominus ego cum terra modo adjunxi, & cibum esse putavi, & nunc multò magis puto de cera, quæ semper partes mellis admixtas habet, & item partes alias digestibiles, utpote vel ab aëre, vel à floribus acceptas.

23. Denique cibus jejunium non violentibus Pasqualigus *in 2. edit. de cæso 419.* addit papyrum, seu chartam, & filum ex lino; (quod de charta etiam probabile dicit Bossius *rom. 3. quest. post. tit. 22. n. 10.*) quia, inquit, hæc non sunt cibus humanus; sed nec his assentior, siquidem tum fœnum, tum communes herbæ non sunt cibus humanus; & tamen, quia, si comedantur, alterantur, & digeruntur, jejunium frangunt. Item nec medicamenta, nec venena sunt humanus cibus, & tamen, quia sunt alterabilia, habent

tiæque semper aliquid de alimento, jejunium violent.

24. Hinc 2. Idem jejunium non frangis, si fumum tabbaci per os immittas, quia, vel ille non descendit in stomachum, vel si descendit, tunc fit per actionem respirationis, non verò per manducationem. Simile quid erit, si tabbaci pulverem per nares absorbeas.

25. Sed quid si folia hujusmodi tabbaci dentibus ad evocandum flegma teras? Respondeo, te non frangere jejunium naturale, resolvit Delugo *lib. 1. respons. moral. dubio 9.* nam & hoc, ait, fit quotidie Neapoli à Sacerdotibus sine scrupulo; quia experiuntur, nullum prorsus illius folij succum descendere in stomachum; immò à stomacho rejectari; flegma autem evocari per vim attractivam, & consensum linguæ cum palato. Ego hujus rei fidem apud ipsos depono.

26. Hinc etiam 3. Non frangis jejunium, si in stomachum tuum inolet mulca, vel pulvis, vel quid simile, quia tunc id non fit per actionem manducandi, sed per actionem respirandi. Quid si id per manducationem fiat, certè jejunium violabitur, quia tam mulca, quàm pulvis, qui terra est, tum culex, vel quid simile digestibilia sunt; signum autem, quod fiat per manducationem, & adsit manducatio, est, si glutiat serio, nam si casu, videtur fieri per respirationem.

27. Hinc 4. non frangis jejunium, si quid durum aromaticum e. g. piper, vel muscatam nucem integram ore circumfers, nihil ejus deglutendo, ut ha-

H h 3 ber

in b...
IVRIN
in
de
E II
306

bet Tannerus *disp. 5. quest. 8. num. 79.* quando enim aliquid per modum salivæ trajicitur, non est edere, vel bibere, sed ipsam salivam à capite descendentem intus committere; sed in casu dicto, si quis minimus succus imixtus salivæ, à qua separari is nequit, certè trajicitur per modum salivæ: ergo jejunium non frangit, sicut nec frangit saliva. Nota illud (integram ore circumfers) nam si conteras, seu confringas dentibus, vel si sic contracta per os obvolvas, semper aliquid illorum in stomachum trajicitur, & sic jejunium violabis.

38. Hinc quintò; nec violas jejunium, si quid prægustes, vel si os abluas, totum tamen statim ab ore rejicias, quamvis necessariò tunc fiat, ut aliquid minimi succi, vel liquoris imixtum salivæ deglutias; quia deglutis, ut modò dictum est, per modum salivæ. (Dico minimi, & imixtum) nam secus erit, si sit in notabili quantitate; vel licet in parva, possit à saliva distingui; id quod certè morali, humanoque modo à prudenti viro deliberari debet.

29. Meritò ergo Pax Jordanus *rom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 8.* asserit, te jejunium hoc frangere, si e. g. os abluendo diutius aquam in ore detineas, quia, inquit, vix fieri tunc potest, ut pars aliqua à faucibus non attrahatur, quod certè maximè evenire putandum est (ait) quando etiam gargarizas.

30. Neque dictis obstat rubrica, Missalis *de defectibus dispositionis corporis num. 3. ibi.* Idem dicendum (hoc est, non frangi hoc jejunium) si lavan-

do os, deglutiantur stillæ aquæ præ intentionem; non obstat, inquam, quia cum rubrica immediatè antea dixisset, non frangi hoc jejunium, quando quid deglutitur per modum salivæ; & antea item *num. 1.* dixisset, frangi per quamcunque parvam quantitatem, si deinde addit: idem dicendum est, si lavando os, &c. clarè apparet ex contextu, intelligendum esse, non frangi jejunium in eo solo casu, in quo lavando os stilla immixta inseparabiliter salivæ deglutitur.

31. Hinc sextò; nec frangis jejunium hoc, si reliquias parvas inter dentes, ex præcedenti cœna relictas inadvertenter deglutias post mediam noctem; tunc enim, vel cum saliva, vel melius ex respiratione trajicies.

Dixi (*relictas inter dentes*) quia, semper sunt satis exiguæ; si enim in raro casu essent notabilis quantitatis, rumperent jejunium.

32. Sicuti etiam rumperet faccerum, seu tabella rosacea immissa in os ante mediam noctem, quæ post mediam noctem liquefieret, & in stomachum descenderet. Ratio autem horum est, quia fuisse in os immissa ante mediam noctem, non potest facere, quin illa verè sint cibi.

33. Scio, Dianam *part. 5. tract. 4. resol. 37. & part. 4. tract. 8. resol. 104.* qui citat Suarium, Coninch, & alios, putare, reliquias illas, quamvis magnas cibi, non officere jejunio, si post mediam noctem, etiam voluntariè absumantur, quia scilicet videntur, inquit, illa pertinere ad manducationem dici hesterni: quæ sententia fortasse

in ea ratione fundatur; quia, si sint reliquæ, licet dicantur magnæ, non possunt esse nisi exiguæ, per modum salivæ, vel potius per respirationem etiam ipsæ trajectæ: id quod non possumus dicere de illo saccharo, & tabella; & nihilominus iterum dico, si sunt notabiles, frangi jejunium.

34. Hinc denique septimò: jejunium, de quo agimus, non violas, si guttas sanguinis de capite defluentes fortè trajicias; quia ab extrinseco illas non absumis. Contra verò, ut notat Delugo loco cit. violas, si sanguinem sugas à tua manu vulnerata, quia per modum porus tunc absumeres.

Cibus indigestus, vel non dormivisse, vel evomuisse, an impediat Communionem?

35. **I**nquires sextò. An cibus indigestus me à sacra menta repellat? Respondeo, te nequaquam repelli, si ante mediam noctem comedisti, quamvis cibum non digesseris; vel etiam si illud evomivisti, vel nihil dormivisti; quia præceptum non est, ut nihil die communionis habeas in stomacho, vel ut illum habeas benè affectum, sed solum, ut nihil eo die præmanducaveris. In patiente tamen vomitum semper caveas, ne sit iterum ejusmodi periculum postea, de qua re latè dixi supra cap. 7. num. 43.

36. Te repelli à communionem, si post mediam noctem comedisti, & statim totum cibum evomivisti, quamvis advertas, tibi vacuum omninò remansisse stomachum, nimis certum est, & notat cum aliis Leand. tr. 5. disp. 5. q. 19.

37. Hoc idem dico, si decidens e.g. in flumen, multum ibi aquæ, quamvis nolens, absorberis: nam etiam si totam revomeris, jejunus propter dictam rationem non eris; & ex alia parte nihil te juvat absorbuisse nolentem; siquidem neque infirmus, si quando per vim in guttur illi cibus etiam in quantitate immittatur, volens absorbet; & tamen quis illum jejunum esse, pronunciet?

De dubitante, an sit jejunus?

38. **I**nquires septimò: qui dubitat negativè, an sit naturaliter jejunus, poteritne tuto, & sine scrupulo ad Eucharistiam accedere:

39. Respondeo. In dubio hoc negativo, sive de comestione, an scilicet aliquid cibi, vel potus quis absumpserit, sive de hora comestionis, an scilicet ante mediam noctem comederit, vel biberit, licetè communicabit, si factis omnibus moraliter diligentibus (quas facere omnino tenetur) de veritate ipsi constare non poterit. Ratio est, quia (quidquid dicant aliqui in contrarium) in utroque dubio favet privilegium possessionis, quo scilicet possidet homo jus communicandi, à quo dejici, is non potest, nisi clarè probetur, habere impedimentum communicandi; cum enim facta non præsumantur, sed probari debeant leg. 1. C. de probationibus; & in tali dubio negativo talis tua comestio intra vetitum tempus non possit probari, quia tunc non esset dubium negativum, quod, ut supra notabamus cap. 8. num. 3. est, quando non apparet ratio convincens, vel

in b...
IVRIM
in
de
E III
306:

vel probabilis pro neutra parte: unde intellectus est anceps, & incertus, ut nec ad assensum inclinetur, nec ad dissensum; ideo remanet in te possessio juris communicandi. *Lege Delugo loco cit. & Bardi de conscient. discept. 6. cap. 11. cas. 3. & Diana part. 3. tract. 4. resol. 20.*

40. Certè ita discurrere consuevimus in similibus, ut si e. g. dubites negativè, an sis irregularis ex missa celebrata e. g. in excommunicatione? si veritatem, factis diligentis, expiscari non vales, te ab irregularitate immunem censere poteris, neque obstat in dubio facti homicidij iniusti, te debere reputari irregularem, constante corpore delicti; non obstat, inquam, quia de hoc est peculiaris lex ita disponens C. ad audientiam de homicidio, & alibi.

41. Quæres: quid si habeam probabiles rationes, quòd sim naturaliter jejunus, & similes probabiles, quòd non sim; in quo casu aliqui minùs propriè loquentes dicunt, te habere dubium positivum?

42. Respondeo: cum possimus sequi id, quod probabile esse cognovimus, quia sic prudenter operamur, poteris tunc, te reputare jejunum; & poteris, te non jejunum reputare, ac propterea, sequens probabilitatem tibi magis faventem, comunicare poteris.

43. Sed de pertinentibus ad eisdem probabilitatem agitur latè in tract. de Pœnit. Interim legite Suarez de Pœnit. disp. 22. sect. 9. Sanchez in Deoral. lib. 1. cap. 9. num. 31. Fagundez Præcept. Eccl. 2. lib. 3. c. 7. n. 4.

Media noctis explicatio pro communicaturis.

44. **Q**uoniam multa esse horologia solent in civitate, designantia mediam noctem, post quam communicaturo non licet aliquid cibi, vel potus sumere; ideo notant DD. omnia (nisi constet aliquid minus rectè currere) facere opinionem probabilem, atque adeo posse ex quolibet ex iis non certò falsis, te sine scrupulo dirigi, nam sequens opinionem probabilem, prudenter, ut modò diximus, operaberis.

25. Unum prætereundum non est pro horologiis totalibus Italicis; nam ea solent mediam noctem, ut & meridiem, & ortum, occasumque solis designare media hora plus, minùsve post præcitum punctum cursus solis. Hinc quando Horologium rotale Italicum in nocte e. g. æquinoclij dat signum sextæ horæ noctis, sol verè invenitur prævolasse per mediam horam plus, minùsve: quare in prædicta æquinoclij nocte vera media nox (quam sol facit non horologium) quamque nos sequi debemus in jejunio, & similibus Ecclesiasticis præceptis, non erit in illa sexta hora, sed in quinta cum dimidia circumcirca, & ab hac, & ultra debes esse jejunus, ut ritè communices. Id quod rectè observari mandat Missale Romanum, editum sub Innocentio X. Anno 1647. & notavit Gavant. in rub. Miss. p. 5. in fine tabulæ meridiei, & mediæ noctis.

46. Petes: cur semper dictum est: (plus, minùsve, & circumcirca?)

Re-

Respondeo. Quia in rigore mathematico apud benè gubernantes Italica horologia, sol, atque horologia solarum præcedunt horologia rotalia in æstate per mediam horam, ut in hyeme per quadrantem, in autumno, & verè per quadrantem cum dimidio: id, quod evenit propter crepuscula prædicta, quæ varia sunt in dictis temporibus, ut ex Ricciolis id calculante refert Pellizzarius tom. 1. *Mat. tr. 5. cap. 8. num. 105.*

47. His explicatis, inquires octavo: ipsam mediam noctem in puncto designatne primus ictus horologij rotalis, an ictus, qui immediatè sequuntur, an ultimus?

Respondeo. Primus ictus, seu primus campanæ pulsus. Ratio est, quia tunc notatur jam completè præcessisse horas præcedentes, pertinentisque ad diem, horasque præteritas.

48. Dices: si hoc ita te habet, sequitur, me communicare volentem obligari, illo ictu sonante, rejicere ex ore id, quod immediatè ante in eodem ore posueram, & non deglutiveram?

49. Respondeo. Ita sequi putant Cominch, & Joann. Sanchez apud Gobat de *communione casu 17.* sed ipse Gobat sic subdit: mulus fortè videbitur, Ecclesiam neminem compellere ad hanc inurbanitatem in tali, tamque raro casu.

50. Dices iterum: sequeretur ex Cominch, & Sanchez, me multò magis obligari, illo primo sonante pulsu, si actu biberem, desistere ab haustru, nec posse pergere ad totum craterem exhaurientum?

Tambur. de Præcept. Eccles.

15. Respondeo. Ita affirmat Delugo, aliique, inter quos est Bresserus de *Conscient. lib. 4. cap. 11. n. 107.* qui tamen sic addit: probabile tamen videtur, horam durare moraliter usque ad ultimum sonum, atque ideo interim bibentem, vel etiam comedentem non violare jejunium, vel naturale, vel Ecclesiasticum sequentis diei: tamdiu enim videtur durare, quamdiu auditur.

52. Hanc Bresseri additionem sequitur multis citatis Delgadillo c. 8. de *Euch. dub. 4.* cum Leand. tr. 7. disp. 5. q. 7. huius præcipua ratio est, quia ultimus ictus est, qui determinatè indicat horam esse hanc, & non aliam; & in casu nostro hanc esse, & non antea; nisi enim audiam ultimum ictum, non possum dicere, neque scire, esse horam sextam, esse quintam cum dimidio, &c. Cum ergo Ecclesia more humano nos regat, tunc reputabit esse mediam noctem, quando illam homo ex horologio determinatè cognoscere potest.

53. Ego aliam inire viam soleo; quam sic explico: Caramuel in *Theol. fund. à. num. 205.* cum alijs docet, horologia rotalia etiam accuratissimè artefacta, & gubernata, per horæ quadrantem plus, minusve à veritate aberrare; id quod experimur, ait, quotidie in duobus e.g. vel tribus horologijs accuratissimè directis, quæ sapissimè inter se differunt per quadrantem, & fortè amplius, & tamèn dicimus, ea facere opinionem probabilem, si non constet esse falsa. Hæc Caramuelis, aliorumque explicatio dat mihi viam excusandi hominem communicare volentem, ut

ii

non

in b...
IVRIM
in
de
VARRO
de
E II
306

non obligetur projicere bolum, quem habet in ore, nec à medio potu delistere statim, ac primum ictum horologii audit; nam in tanta brevi morula poterit judicare, horologium cujus primum ictum audit, tantisper errare, nec mediam noctem esse, nisi post portionem absolutam, vel tranlumptum bolum.

54. Illud tamen certè præ oculis semper habe, ne tale horologium sit falsum, quod non solum dico veluti in habitu, quod soleat illud sæpè errare, sed etiam veluti in actu; si enim advertis, tuum horologium aliàs benè regulatum, hodie multò solito citiùs, vel tardiùs dare horarum signa, e. g. per mediam horam, vel per quadrantes horarum tres, juxta illud hoc die, vel nocte regi non poteris. Quare sive in primo ejus ictu, significante mediam noctem, sive in ultimo sis in potu, vel comestione, certè non poteris die sequenti communicare; quia propter tamdiù postpositas hujus hodierni horologii horas, post mediam noctem comediti, vel potasti,

Quodnam fortius præceptum, communicandi jejuniè, an communicandi in Paschate?

55. **I**nquires nonò. In concursu horum duorum præceptorum quodnam prævaleat? accidit enim hisce superioribus annis, ut accesserit ad Episcopum suum quidam, postulans ab eo dispensationem, vel non communicandi in Paschate, vel saltem communicandi non jejuniè; quandoquidem ex medicorum præscripto, & ex-

perientia, non poterat is, vel per paucas horas se à cibis abstinere abique gravissimo vitæ periculo: cæterum tamen sanus erat, nec alia, præter caninam famem, infirmitate laborans.

56. Inquires ergo, quid ex his præceptis facilius dispensabitur? quod idem est, atque inquirere, quodnam ex dictis sit præceptum fortius? Rursus subinquires, à quo hujusmodi dispensatio erit impetranda?

57. Si quæras, quid in praxi faciendum sit ab hoc famelico, facilis est responsio; poterit enim is ante mediam noctem cibo se reficere, & statim post horam e. gr. nocte media communicare; quo pacto, & jejuniè communicabit, ut ex dictis constat, & præceptum communicandi in Paschate custodiet.

58. Verùm studiosus Theolog adhuc sic inquireret; fac, hominem hunc, vel similem, sive per possibile, sive per impossibile dicto remedio non posse; cui ex duobus dictis præceptis faciliùs, & à quo dispensabitur?

59. Antequam respondeam, præmittendum est præceptum communicandi jejuniè totum esse ex præcepto Ecclesiæ, ut docemus, & scimus omnes; at præceptum comunicandi in Paschate esse quidem Ecclesiasticum, sed habere originem à divino; Christus enim Dominus præcepit comunionem illis verbis: *Nisi manducaveritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis*; Quia tamen tempus non determinavit, illud determinavit Ecclesia, ut Sanctissima Communio à Fidelibus fieret.

heret, saltem in Paschate. Ita de Lugo de *Eucharistia disp. 16. num. 28.* alijque.

60. His præmissis, respondeo ad prius, id est, cui ex duobus his præceptis facilius dispensabitur? Dico, posse facilius dispensari ad communicandum non jejunè. Ratio est, quia hoc præceptum est totum Ecclesiasticum; illud de comunicando in Paschate, in divino radicem habet.

61. Respondeo ad posterius, hoc est, à quonam obtineri debeat hujusmodi dispensatio? Posse solum, & debere à Summo Pontifice, sed cum necessaria distinctione; nam ad comunicandum non jejunè, poterit Pontifex absolute dispensare; quia præceptum hoc, ut diximus, totum est Ecclesiasticum; & quamvis is dispensare non solet, ut advertit de Lugo *disp. 15. de Eucharist. num. 15.* tamen dispensavit aliquando, nempe Carolo V. cibi refectioe subinde indigenti, idque etiam devotionis causa, ut tradit Famiannus de *bell. Belg. Decad. p. lib. 1.* Ad non comunicandum verò in Paschate non poterit absolute, & pro semper, quia tanta concessio esset contra divinum præceptum comunicandi saltem aliquoties in vita, juxta varias sententias, supra à nobis e. 2. allatas. Poterit ergo solum cum restrictione, concedendo scilicet, ut pro aliquo tempore communionem quis differat, quia determinatio pro tali, vel tanto tempore, qualis hodie est pro tempore Paschali, præceptum est Ecclesie.

62. Dixi (solum à Summo Pontifice) neutram enim dispensationem

expedire potest Episcopus. Ratio est, quia, quæ sunt præcepta totius Ecclesie, (qualia sunt ea, de quibus disputamus) non possunt dispensari, nisi à Summo Pontifice, Universali & Supremo Legislatore, juxta communem doctrinam de legibus. Episcopo enim, utpotè illo inferiori, solum conceditur, posse in his legibus universalibus dispensare, (idque ob suave regimen Ecclesie) quando sunt de materia frequenter occurrente; ut in legibus de jejunio Ecclesiastico, de abstinentia à laboribus servilibus die festo, ut etiam in votis, &c. Quare, cum necessitas dispensationis prædictorum duorum præceptorum non occurrat frequenter, non datur Episcopis ejusmodi potestas.

63. Hinc si supponas, sive per possibile, sive per impossibile, prædictum famelicum uti non posse remedio, quod attulimus *num. 28.* posset solum communicare non jejunus in periculo mortis; at pro tempore sanitatis procurare deberit dispensationem à Summo Pontifice, & interim, dum expectat, si urgeant feriæ paschales, se gerat perinde, ac si esset in locis, ubi nulla suppetit comunicandi commoditas, nam pro ea vice erit excusandus.

CAPUT XI.

An aliquando non jejunè communicare sine prædicta dispensatione Pontificis liceat?

I. **I**nquires: Quot sunt casus, in quibus licet quis communicat non jejunus?

Li 2

2. Res